

Rīgā, 05.11.2020., Nr.2-9e/255

Ministru prezidentam Krišjānim Kariņam

Ministru kabineta locekļiem

Valsts kancelejai

Par ierobežojumiem un atbalstu Covid 19 krīzes situācijā

Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK) ir iepazinusies ar Veselības ministrijas sagatavoto Pulcēšanās ierobežojumu projektu un, apkopojot LDDK biedru nozaru organizāciju un komersantu viedokļus, lūdz ņemt vērā šādus argumentus un priekšlikumus.

LDDK aicina turpmākos sabiedrības pulcēšanās ierobežojumus, kas negatīvi ietekmēs uzņēmējdarbību pakalpojumu nozarēs, rosināt un apspriest valdībā **tikai komplektā ar atbalsta mehānismiem uzņēmējiem**. LDDK īpaši vērš uzmanību uz to, lai ierobežojumi būtu **mērķtiecīgi un efektīvi, lai neapturētu veselās nozares**, bet gan veiksmīgi palīdzētu novērst infekcijas uzliesmojumus uzņēmumos un darba kolektīvos.

Par pulcēšanās ierobežojumiem

1 LDDK lūdz ievērot vienlīdzības un samērīguma principu un ierobežojumus noteikt, nodrošinot godīgu konkurenci visu komersantu starpā. **Līdz šim komersanti ir izpildījuši visu valdības noteikto un, parakstot Memorandu par sociāli atbildīgas politikas īstenošanu tirdzniecības nozarē, tie apņemas nodrošināt sabiedrībai drošu vidi.** Izvērtējot Veselības ministrijas priekšlikumu, jāatzīst, ka gan pavasara krīzes laikā, gan šobrīd nav vērojama drūzma praktiski nevienā citā veikalā, izņemot pārtikas tirdzniecības vietas. Tādēļ aizverot veikalus nedēļas nogalēs un svētku dienās tiks radīts pretējs efekts, sabiedrība iepirksies darba dienās, it īpaši pēc darba laika.

2 LDDK lūdz saglabāt tirdzniecības iespējas gan **grāmatu veikaliem**, gan **elektrotehnikas/ datortehnikas tirdzniecības vietām**, jo elektrotehnika/datortehnika/sakaru līdzekļi ir tieši saistīti ar tehniskām iespēju nodrošināšanu mācīties un strādāt attālināti. Tāpat arī būtiski saglabāt pieejamas degvielas uzpildes stacijas un sabiedriskās ēdināšanas vietas, ievērojot noteiktās prasības. Īpaši uzsveram, ka būtiski nepieļaut atsevišķu nozaru diskriminēšanu un nostādīšanu nevienlīdzīgos konkurences apstākļos, īpaši Ziemassvētku dāvanu tirdzniecības sezonā, kas daļai tirgotāju veido pat 25% no visa gada ieņēmumiem.

3 LDDK lūdz saglabāt un ierosina papildināt nosacījumus attiecībā uz **viesmīlības pakalpojumu sniedzējiem**, nosakot, ka sniegšanas vietā vienam apmeklētājam tiek nodrošināti ne mazāk kā 10 m² no publiski pieejamās telpu platības, kā arī nosacījumu, ka

V A L D Ī B A S

S O C I Ā L A I S

P A R T N E R I S

viesmīlības pakalpojumu sniegšanas vietā viesu apkalpošana (SPA procedūras, baseins, ēdināšana) tiek nodrošināta ievērojot laika (piemēram no 8.00 - 22.00) un epidemioloģisko ierobežojumu (individuāla apkalpošana ēdināšanā, maskas, 2 metri, vēdināšana, anketēšana) prasības;

4 LDDK aicina izvērtēt iespēju neatcelt visus organizētos publiskos pasākumus klātienē un saimnieciskos pakalpojumus, kas saistīti ar izklaidi, kultūru, izstādēm - organizēšanas ierobežošana nav pamatota ar faktisko drošības situāciju, jo **organizētajos pasākumos tiek nodrošināta visu aizsardzības noteikumu un distances ievērošana**, pretēji kā tas ir sabiedriskajā transportā.

5 **Pie visām publiskajām telpām pie ieejas nodrošināt informāciju par maksimāli pieļaujamo cilvēku skaitu telpās.**

6 Nosakot stingrākus pulcēšanās ierobežojumus, nepieciešams ietvert arī patērētāju pienākumu pakļauties tirdzniecības, viesmīlības, sabiedriskās ēdināšanas vai pasākumu organizēšanas pakalpojuma sniedzēja prasībām, kas vērstas uz noteikumu ievērošanu.

Par darba devēju pienākumiem

LDDK ierosina aizstāt priekšlikumu ietvert iekšējos darba noteikumos atbildīgo par Covid-19, **uzdodot uzņēmumam to noteikt ar savu rīkojumu**. Šis LDDK priekšlikums mazinātu jau tā samilzušo administratīvo slogu uzņēmumiem, neprasot grozīt katra uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus, bet izdodot rīkojumu. Tādējādi uzņēmuma resursu var novirzīt būtiskākiem mērķiem.

Par Atbalsta mehānismu ārkārtas stāvokļa laikā:

1. Vienlaicīgi ar pulcēšanās ierobežojumu izsludināšanu ir jāizsludina izvērtēts atbalsts, būtiski skarto nozaru uzņēmumiem (pasākumu norises vietas, pasākumu rīkotāji un pasākumu tehniskās kompānijas, tūrisma uzņēmumi u.c.) mērķēts, viegli administrējams un skaidri saprotams atbalsta mehānisms uz ārkārtas stāvokļa laiku.
2. Nosakot pulcēšanās ierobežojumus, jābūt noteiktam spēkā stāšanās laikam vismaz 5 dienas iepriekš, lai mazinātu uzņēmumu zaudējumus par jau pasūtītajām precēm un pakalpojumiem, ko nevarēs izmantot ierobežojumu dēļ.
3. Darba nespējas B lapu apmaksāt no VSAOI no pirmās slimības dienas neatkarīgi no diagnozes.
4. Pagarināt *Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā* noteiktos termiņus normām, kas ir spēkā līdz 31. decembrim (Darba likuma normas, utt), kā arī pagarināt tiesiskās aizsardzības termiņu, ja tas jau ir noteikts.
5. Nekavējoties uzsākt darbu pie elastīga darba tiesisko attiecību regulējuma, lai izstrādātu Latvijai atbilstošu nepilna darba laika un dīkstāves kompensācijas mehānismu, kā arī ieviestu "pagaidu atlaišanas" sistēmu vienlaicīgi ar dīkstāvē esošo darbinieku apmācību programmām pēc darba devēja pieprasījuma.

6. Noteikt krīzes situācijas regulējumu attiecībā uz uzņēmumu maksātnespējas pieteikšanu un tiesiskās aizsardzības procesu monitorēšanu.

7. **LDDK īpaši uzsver Covid-19 plašākas un pieejamākas valsts apmaksātās testēšanas nepieciešamību, lai nodrošinātu lielo kolektīvu un pārtikas ražošanas uzņēmumu drošu darbību.** Lūdzam izvērtēt iespēju nodrošināt express/siekalu testēšana pārtikas uzņēmumu darbiniekiem, jo īpaši tur, kur attālināts darbs nav iespējams un 2 metru distanci ieturēt ļoti sarežģīti, piem., uz līnijas, ja tā ir kompakta un operatoru izvietojums pie automātiem ir mazāk par 2m. Lai pasargātu nepārtrauktu ražošanu un apturētu vīrusa izplatīšanos, darbinieki ir jātestē regulāri -1 reizi nedēļā vai divās un pie Covid19 uzliesmojuma vēl biežāk. Šāds testēšanas režīms būtu jānodrošina trešā un ceturtā līmeņa izplatības riska kategoriju laikā. Arī organizāciju, kas veic kritiskās infrastruktūras uzturēšanu, Avārijas dienestu darbiniekiem ir kritiski svarīgi ļoti operatīvi nodrošināt iespēju veikt testu, gadījumos, ja parādās pēkšņi simptomi darba izpildes laikā.

8. Lai nodrošinātu darba devēja pienākuma – nodrošināt darbiniekiem attālinātā darba iespējas, atbilstošu izpildi un piemērošanu praksē, **aicinām minēto normu saskaņot ar Finanšu ministriju un VID, nosakot, ka no aplikšanas ar nodokli atbrīvo ar attālinātā darba veikšanu saistītos darbinieka izdevumus, kurus atbilstoši Darba likuma 76. panta ceturtajai daļai sedz darba devējs, ja to kopējais apmērs mēnesī nepārsniedz 60 euro, izdarot nepieciešamos grozījumu likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.**

9. LDDK aicina izvērtēt atbalsta mehānisma izveidi arī nekustamā īpašuma apsaimniekošanas nozarei. Jau martā, izsludinātajā ārkārtas situācijā, nekustamo īpašumu nozare (arī tirdzniecības centru apsaimniekotāji) nonāca situācijā – kurā bija spiesti nomniekiem piešķirt atlaides, kas radīja zaudējumus, kā rezultātā izveidojās parādsaistības gan pret sadarbības partneriem, gan valsti.

10. Novērtējot Ekonomikas ministrijas iniciatīvu, koriģējot Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) koordinēto programmu Covid-19 skarto tūrisma nozares saimnieciskās darbības veicēju atbalstam un papildus atbalstot viesnīcu nozari, aicinām šo atbalsta saņēmēju loku paplašināt, jo, līdzīgi kā viesnīcām, arī daļai citu šīs programmas mērķuzņēmumu šī brīža lielākais izaicinājums ir lielizmēra telpu un ar to apkalpošanu saistīto operacionālo izmaksu segšana, tostarp darbinieku atalgojuma izmaksai, komunālo maksājumu un dažādu citu maksājumu segšanai.

11. Lūdzam 2020. gada 14. jūlija MK noteikumos Nr.455 „Covid-19 skarto tūrisma nozares saimnieciskās darbības veicēju atbalsta piešķiršanas kārtība” 6.punktā paredzētā atbalsta saņemšanai iekļaut arī darījumu tūrisma, kultūras un izklaides pasākumu infrastruktūras objektus, tādējādi papildinot saņēmēju loku ar privātā sektora norises vietām un tehniskā nodrošinājuma kompānijām, kuru darbības nodrošināšanai apsaimniekošanā ir telpas – norises vietas un tehniskā nodrošinājuma noliktavas. Aplēses liecina, ka šādu saņēmēju loku ir iespējams precīzi identificēt (uzņēmuma nosaukums, reģistrācijas nr, telpu platība) un to kopējais telpu apjoms varētu sasniegt 150 000 m² (aptuveni nepieciešamais atbalsta apjoms 600 000 euro). Šādus uzņēmumus ir iespējams identificēt, izmantojot jau lietotu kritēriju – 2019.gadā nodrošināto kultūras un atpūtas pasākumu sarakstu un skaitu. Kā otru kritēriju iespējams identificēt apgrozījuma procentuālo apjomu, kas 2019. gadā ieņemts no izstāžu,

konferenču, kultūras un izklaides pasākumu rīkošanas, kā arī telpu un tehnikas nodrošinājuma.

12. Lūdzam steidzamības kārtā atbalstīt jautājuma virzīšanu par nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) atlaižu piemērošanu 2020.–2023. gadā krīzes skarto nozaru uzņēmumiem – darījumu tūrisma, pasākumu un kultūras nozares infrastruktūras objektus (pasākumu norises vietas un tehnisko kompāniju noliktavas), kuri COVID-19 pandēmijas laikā atrodas daļēja vai pilnīgā dīkstāvē. Vēršam uzmanību, ka kultūras pasākumu nozare piedzīvoja ievērojamu pasākumu kritumu sākot jau no 2019. gada marta un pašreizējās aplēses paredz, ka pasākumu norises vietas nespēs atjaunot savu darbību līdzšinējā apjomā ātrāk par 2021. gada rudenī un NĪN samazinājums vai pilnīga atcelšana uz laiku ļautu šo nozaru uzņēmumiem pārvarēt COVID-19 krīzi.

13. Lūdzam izveidot Covid-19 skarto tūrisma nozares saimnieciskās darbības veicēju (tūrisma uzņēmumi, pasākumu rīkotāji, pasākumu norises vietas, tehniskās kompānijas) atbalsta programmu, kas vērsta uz daļēju darba samaksas kompensēšanu līdz 2021. gada 30.jūnijam, lai uzņēmumi varētu turpināt savu pastāvēšanu un gatavot nākamo sezonu pasākumus un produktus. Valsts varētu līdzfinansēt 50% no darbinieku darba samaksas, savukārt skarto nozaru darba devējs segtu otru pusi. Un šim darba samaksas daļējās kompensācijas mehānismam nebūtu lietderīgi noteikt darba samaksas griestus. Šāda atbalsta forma nepieciešama, lai nepieļautu pilnīgu uzņēmumu darbības pārtraukšanu, kā to veicināja dīkstāves pabalstu mehānisms.

14. Pamatsummas atmaksas atlikšana uzņēmumiem, kuri piedzīvo finanšu grūtības globālās pandēmijas radīto uzņēmuma ieņēmumu straujā krituma dēļ. Līdzīgi kā ar nodokļu brīvdienām, arī bankas kredītbrīvdienas dotu iespēju uz laiku atvieglot naudas plūsmu, kamēr uzņēmums atgūst ierasto ienākumu līmeni. Tam ir nepieciešami viennozīmīgi signāli no valdības, lai bankas to atkārtoti piemērotu cietušajiem uzņēmumiem vēl 2020.gadā un vajadzības gadījumā 2021.gadā.

Generāldirektore

L.Meņģelsone